

ŠAMOBORSKI LISTI

Ljetovališni vjesnik.

"Samoborski list" izlazi 1. i 15. u mjesecu.

Preplata na cijelu godinu stoji K 4 —, na pol godine 2 K, na četvrt godine 1 K. S poštou ili s dostavom u kuću 48 fil. na godinu više. U Ameriku K 140 na godinu više. Pojedini broj stoji 20 filira.

Vlasnik i odgovorni urednik: M. Kleščić.

Uprava nalazi se na Trgu Leopolda Salvatora br. 18.

Oglase prima uprava, a plaća se za petiti redak u redakijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji se više puta uvrštuju, daje se znatan popust.
Novci i rukopisi šalju se uredništvu "Samoborskog lista".
Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

God II.

Regulacija potoka Gradne.

Prije kojih 20 godina bile su rijedje poplave potoka Gradne, ma da je potočno korito bilo znatno uže od sadanjega, no u ovo nekoliko godina ove su poplave učestale, te zemlji, susjednim općinama i pojedinim posjednicima nanijele ogromnih šteta. Samo šteta od posljednje poplave cijeni se na području općine samoborske po uredovnim izvidima na 40.000 K.

Općeno je uvjerenje, da je tomu značajno više pridonijela opustjelost visokih strmina, koje su bile prije nagusto obraštene. Sada se pak niz golih strmina bez uspora slijevaju oborine u potočno korito, te nose sobom drvje i prut sa kamenitoga tla. Tako je po izvidima stručnjaka u posljednjih 10 godina zatrpano potočno korito u prosječnoj visini od 1,40 m. nad površinom. Obujam se je potočnoga korita time znatno smanjio, te nije u stanju, da normalno odvadja oveće oborine.

Usljed toga bila je god 1902. posebna rasprava radi uredjenje potoka Gradne počevši od brda Oštrca pa do ispod Simčevog mlina u Samoboru. U ovoj je raspravi uglavljeno, da se ovo uredjenje imade sastojati u proširenju i produbljenju postojećega i u djelomičnom iskopanju novoga potočnoga korita, zatim u izgradjenju 36 zidanih uspornih brana radi umanjenja pada vode u srednjem i gornjem dijelu potoka. Ove radnje imale su se već prošle godine započeti i do konca godine 1910 dovršiti, no jer su interenti protiv prvorobljene odluke uložili uteke, koji su nedavno konačno riješeni, započet će se radnjama — kako smo dočuli — ovih dana.

Sveukupni troškovi regulacije sračunani su na 57.000 K, koje će nositi interenti: upravne općine Samobor i Podvrh, kr. zem. cestovni erar i posjednici obale. Od spomenute svote otpada na zemljoradnje oko proširenja i produbljenja potočnoga korita iznos od 14.556 K. Ove radnje, koliko ne bi padale na teret posjednika mlinova, izvest će posjednici obale bud radom u naravi,

bud pružanjem odgovarajućeg iznosa u gotovom novcu u razmjeru duljine njihova obalnog posjeda. Na usporne brane i osigurateljne radnje otpada pak iznos od 42.444 K, kojega imaju podmiriti u 6 godina: općina trgovišta Samobora u iznosu od 12.000 K, općina Podvrh u iznosu od 3.000 kruna i cestovni erar iz zemaljskih sredstava u iznosu od 27.444 K. Zemlja će osim toga podmiriti savkolicu trošak tehničkoga nadzora i građevne uprave radnja, kao što je i dosada poduzeta i trošak nužnih predradnja. Tako će ukupni doprinos iz zemaljskih sredstava iznositi preko polovice sveukupnih troškova za regulaciju Gradne.

Koncesionar je ove regulacije upravna općina trgovišta Samobora, pa će svi interenti uplaćivati svoje doprinose kod trgovišnoga poglavarskog.

Duljina potočnoga korita, koja se imade regulirati iznosi oko 9 km, od kojih otpada na područje općine Samobor polovina, a na područje općine Podvrh polovina. Prava tome prigovara je općina Samobor prevelikom pridonosu, koji joj je određen, dok je općina Podvrh isticala, da kod regulacije Gradne uopće nije interesovana. No ovi prigovori nijesu uvaženi, jer se po § 42. zakona o vodnom pravu takovi regulatorni tereti imaju dijeliti razmjerom prava koristi, koju će pojedine stranke imati. Stoga je uzeto, da je interes trgovišta Samobora svakako četiri puta veći od onoga općine Podvrh, dok je ova kod toga ipak toliko zainteresirana, što su opuzline brdskih obronaka kod sela Rude vrlo opasne, te se samo ugradnjem brana u koritu t. j. povišenjem potočnoga tla sigurno mogu zaustaviti.

Glavne regulatorne radnje t. j. one koje najveći trošak iziskuju, odnose se na izvedenje brana i uspornih stepenica, kojima je svrha, da brzinu vode umanjuju, a šjunak i gruh zaustavljaju. Stoga se je od istodobne regulacije Gradne ispod Simčevog mlina pa do ušća u Savu za sada odustalo, jer bi regulacija ovoga dijela po mnijenju stručnjaka, ostala bezuspješna sve dotle, dok se uzrok povišenja korita u tom dijelu ne

ukloni t. j. dok se uspornim branama ne zaustavi šjunak i gruh iz gornjeg dijela, koji danas dio od Samobora do Save zamuljuje. No kako čujemo, obaviti će se i predradnje za uredjenje djonog dijela o zemaljskom trošku, čim se interenti toga poteza izjave da su voljni troškove regulacije podmiriti i čim budu regulatorne radnje u gornjem dijelu tako napredovale, da se k regulaciji djonog dijela bez pogibli može stupiti.

Nastalo je stoga pitanje: hoće li odredjena regulacija imati željena uspjeha za trgovište Samobor, ako se istodobno ne pristupi i k regulaciji rukava-potoka Gradne, štono teče ispod Lipovca do Samobora, jer je i taj potok za prošlogodišnje poplave goleme štete nanio, te je pored svoga pada i množine šunjka, ako ne više, a to jednako pogibeljan kao i onaj ispod Oštrca do Samobora.

Trgovišno se je zastupstvo, kao što smo u svoje vrijeme objavili, i u tom pitanju obratilo na visoku vladu, te se sada iščekuje izasljanje tehničkoga stručnjaka, koji će staviti prijedlog o načinu najshodnijega i najjeftinijega uredjenja ovoga dijela Gradne.

Napisasmo ove retke, da naše općinstvo, koje se za stvar zanima, bude upućeno u kakvu se stadiju nalazi u ovaj mah pitanje o regulaciji Gradne.

Važnost šuma po Samobor kao sračno lječilište.

Poznato je, da dulje boravljenje u šumi, kod mora ili u blizini većih šuma, zdravju čovječjem mnogo bolje prija, nego stanovanje u uzduhu punom dima i prašine, kaki se nalazi u napućenim gradovima. — Stoga i traže razni bolesnici klimatičko zdrava mjesta na brdinama, kraj mora, jezera i u blizini šuma.

Osim općih zdravstvenih koristi, koje nam takova mjesta pružaju, djeluje osobito šuma u

"Veselica purgarska."

Ferdo Livadić, znameniti hrvatski skladatelj, čije će ime ostati vječno upisano u srcu hrvatskog naroda, bio je u svoje doba i načelnik trgovišta Samobora. Bila je to čast za Samobor, ponos za našu općinu, što je na čelu njezinu stajao ovako zaslužan i za dobro naroda zauzet muž, kao što je bio slavni Ferdo Livadić. Mi se s našim Livadićem i danas ponosimo, a srećni smo, što časne kosti neumrloga skladatelja počivaju u našoj rodjenoj gradi i bio trgovinu zgradu resi njegov lik.

Hrvatske popljevice, koje je uglažbio Ferdo, djelevoale su silno na narodno srce, krijeplile su i oduševljale hrvatski narod na patriotska djela i činile prava čudesa. Zato i hrv. narod spaši ime Livadićeve sa svojim preporoditeljima i odaje mu najveću hvalu za rodoljubna nastojanja, kojima je njegova pjesma utvrdila staze.

Premda je polje njegova djelovanja bilo glazbeno, na kojem je i vodio zaužetu favoritku, ipak je katkad za dokolice znao ispevati i po koju pjesmu. Te su pjesme više prigodne, namijenjene manje širokoj javnosti koliko Samobora, čije su ga prilike i ponuka te se koljput da se na opjevanje kojeg znamenjega dogadjaja.

Menj je došao do ruku takva javanaugh pjesma Ferde Livadića, tiskana na posebnom papiru, da se moglo lakše dijeliti među "purgare". Nosi datum 19. februara 1838., pa je prema tomu

ispjevana prije 67 godina. Ispod natpisa nalaze se dvije ruke kao simbol slike, a potpisao ju je Ferdo Livadić kao "starjesina," čime je htio po svom prilici istaći, da ju posvećuje "purgarima" kao njihov načelnik.

Livadić je znao, da bez slike nema napretka, zato je vazda i zborom i tvorom nastojao, da samoborskim gradjanstvom zavlađa prava slike i iskreno prijateljstvo. I u pomenutoj pjesmi dao je oduska tim svojim mislima značiti dobro, da se na neprisiljenim, slobodnim purgarskim zabavama treba da održava duh slike i iskrenosti.

Naše će cijenjene čitače jamačno zanimati "veselica purgarska", pjesma starješine samoborskoga i slavnoga glazbovorca, pa je zato i donosimo u cijelosti:

Veselica purgarska.

Na spomen danoga po purgarih baša.

Kaj je strok danasne slike? —
Motija se glave, noge
Puno jesti, puno pići
Vse za dobre volje biti
To je vrlo purganje
Dlčni spomen, ne moraš.

Niti ispo videt braća
Da ne slike bude kača?
Gospod — purgar skupa sude
Naprot zene nisu blude.

To je prave človečnosti
Dlčni spomen slobodnosti.

Kada razum krelijut zdiže
Nigdo već ne stoji niže,
Zarko vince red zatira
Vuzle časti ter predita,
To je ovde gde vescije,
Gde su ljudi jedne želje.

Zato poleg volje naše
Prijatejlji zdiže čače!
Prvu pijmo slogi našoj,
Drugu vernosti pak vašoj
Ovak ljubav temeljiti
Cemo nju zakoreniti.

Tak i čaša naj ne gine
Kralju naše domovine
On je otac naš milote
V-prsil svojih pun dobrote
Bog mu pieše blagoslov
To mu žele vsi rodovi.

Purgar vaaki sad naj žive,
Imaj lasi črne, sive,
Svoje lira 'gospodarstvo,
Kad poštuje poglavarskovo
Dal nam danas purgarije
Dlčni spomen pajdašije!

Priopćio B. T.

činjenica, da se stetan uputiv moćvarnim prenjima, znatno poboljšava dobrim njegovanjem i podizanjem šuma. Isto se tako znade, da su prostrane šume kako u Evropi tako i u vrućem pojusu od veće česti neki ustuk proti širenju kolere, što više, da mesta u blizini većih šuma nijesu nikada ni okužena bila od kolere. Imade pak i primjera, da su takva mesta, čim su šume oko njih iskrčene, odmah kolerom zaražena, a sličnih primjera pružaju nam i južni krajevi saveznih američkih država u pogledu groznic.

Šuma je dakle zdravstveni faktor, te su već od vajkada mnogi svjetski liječnici preporučivali gajenje šuma, da čovječji rod čuvaju i brane od raznih bolesti.

Ljekovito djelovanje šume na čovječji organizam tumači se na razni način i s različitim gledišta. Jedni nalaze taj utjecaj ponajviše u obrani drveća protiv sunčane žge, drugi pripisuju šumi kemičko djelovanje na čišćenje uzduha, treći nalaze taj uzrok u množini kisika i ozona u šumskom uzduhu. — Neki opet misle, da nas šuma čuva od štetnih vjetrova i da se uslijed goleme količine lišća uzduh mehanično čisti, te da to lišće poput cijedilnice pridrži razne razdjeljive gljivice, koje bolesti prouzrokuju; konačno pak nalaze i opet neki uzrok specifičnog djelovanja uzduha u utjecaju drveća na vlažnost zemlje i na stanje vode u zemlji.

Bez svake je sumnje, da se sanitarno djelovanje šume može svesti na samo stanje šume, a djelomice i na izvjesna karakteristična svojstva šumskoga tla.

Nije svrha ovoga članka opširna znanstvena rasprava, već samo popularna crtica o uplivu šumskoga uzduha na čovječe zdravlje, pa stoga evo ukratko slijedeće:

Dosada se je tvrdilo, da dobrotvorno i krepko djelovanje šumskoga uzduha potječe od njegova aromatičkog vonja, a ponajviše od znatne količine kisika i manje množine ugljične kiseline, no ta tvrdnja ne vrijedi danas više.

Poznato je, da lišće bilina uplivom svjetla rastavlja iz zraka i korjenjem iz zemlje dobivenu ugljičnu kiselinsku u ugljik i kisik. — Ugljik zadrži za gradnju biline, a kisik izlučuje i tim načinom vraća zraku oduzeti kisik disanjem ljudi i životinja, te rastvaranjem i izgaranjem organskih tvari tako, da kemički sastav ovoga ostaje konstantan.

Čovjek prebivajući u šumi ili u njezinoj blizini ne prima u sebe ni više kisika, a niti manje ugljične kiseline, nego što to čini u nešumovitom kraju. Po tome je vrlo krivo misliti, da šumski uzduh svojom velikom količinom kisika povoljnije djeluje na zdravlje čovjeka, već se njegov upliv na zdravlje čovjeka imade tražiti u posve drugim karakterističnim svojstvima.

Ta su svojstva: njegova velika čistoća, naime on ne ima u sebi škodljivih plinova i para, kakovih imade uzduh u gradovima, tvornicama, kod nečistoga tla i t. d.; on nije nečist od dima, čadje, sumorne kiseline i dr. kao što je uzduh u gradovima, koji se zasmradi iz hiljada dimnjaka; nadalje ne ima prašine, koju moraju gradski stanovnici trpjeti i udisati, te tako svoje zdravlje kvariti — i napokon ne ima šumski uzduh ni toliko bakterija, koliko gradski uzduh, te je u tom pogledu sličan uzduhu na jezerima i u planinama.

All nije samo čistoća šumskog uzduha od zamašnog upliva na zdravlje čovjeka, već se ta važnost osniva i na posebnim klimatskim odnosima. Množina bo drveća sa svojom gustom i skopljenom krošnjom zaustavlja prama većoj ili manjoj gustoći šume direktnе sunčane zrake i osjenjuje tlo, dok u isto vrijeme oduzima lišće velik dio topline, potrebne za upodabljanje i isparivanje. Uslijed toga čuva nas šuma po danu od sunčane žge i drži uzduh i tlo u ljetu hladno i svježe, a po noći zaštićuje uzduh i tlo od previškog ohladijenja.

Prema tomu su u šumskom uzduhu osobito ljeti, mnogo manje dnevne promjene u temperaturi, a uzduh sam je uslijed svoje niže temperature relativno vlažniji, nego susjedni uzduh na prostome polju. Što pak imade manje ekstrema u uzduhu, u kojem se čovjek kreće to je ovaj po njegovo zdravlje i povoljniji.

Vrlo je važna nadalje sa zdravstvenog gledišta i la činjenica, što kisik, kojega lišće drveća izlučuje, sadržaje mnogo ozona u sebi, a osobito uzduh tek iznad krošnja i na okrajima šuma.

Uzduh, oslaneci na svojim jazu vlasnikima, stvori uništive smrdljive i donekle štetne plinove, koji postaju trulenjem životinjskih i rastvaranjem bilinskih tvari.

Osim toga pripisuju uvaženi ljudi na temelju opažanja, ozonu izvjestan utjecaj na čovječji organizam, naime da uzduh, koji obiluje ozonom čovjeka uspavljuje i da vrlo povoljno djeluje na kroničke živčane bolesti. — Ovo se tumači naročito time, što se bolesnici na živcima u šumskim i planinskim krajevima kao i na jezerima često vrlo dobro oporevate.

Na ova dragocjena svojstva šumskog uzduha nadovezuje se još i to, da šume sa svojim mnogobrojnim drvećem oslabljuju jače kretanje uzduha i brane nas proti vjetrovima, — naročito proti sjevernim oštrim, koji pospješuju bolesti, koje se lako rasprostranjuju.

Ako se dakle uvaži, da šume brane i bližnju okolinu i da ma i u manjoj mjeri prenašaju karakteristične osebine svoga uzduha na bližnja mesta, onda je i lako pojmljivo, zašto se za kupališta i lječilišta odabiru obično ona mesta, koja su u blizini šuma.

Šumi mora da se prizna konačno i dosta povoljni psihični utjecaj na čovjeka, jer tko je lično iskusio, kako djeluje na srce i raspolaženje čovjeka u šumi ono drveće sa stostrukim preljevanjem divna zelenila sa izmješanim promjenama između svjetla i hladovine, sa svojom samoćom i tišinom, taj će i pojmiti, zašto становiti bolesnici često u toj šumskoj samoći i tišini nadju lijeka i ozdrave.

Promotrimo li sve ovo, doći ćemo do tog uvjerenja, da treba šume iz zdravstvenih obzira čuvati kao oko u glavi, a to više imaju činiti Samoborci, hoće li svom pregnuću — da ovo lijepo mjestance kao zračno lječilište svojoj svrsi bude odgovaralo, osigurati najglavniji uvjet — ljepe i dobro sklopjene šume. S.

Naši dopisi.

U Sv. Nedjelji, 25. lipnja.

(Gradnja škole.) U cijenjenom je Vašem listu bilo već govora o gradnji nove škole u Sv. Nedjelji. Da se u čitačima ne bi moguće porodila misao, da to tako važno pitanje snivati sanak, javljamo sl. uredništvu slijedeće: Naše je opć. zastupstvo zaključilo — kako je već javljeno — u svojoj dne 19. studenoga proš. godine održanoj sjednici, da se u mjestu Sv. Nedjelja, na opć. zemljištu, usporedno župnoj crkvi sagradi nova dvorazredna pučka škola s učiteljskim stanovima, a sadašnji učiteljski stanovi da se upotrijebi za opć. ured i stan upravitelja, jer su zato vrlo zgodni; sadašnja pak škola da se proda. Gradjevna glavnica za tu gradnju imade se namaknuti u većem iznosu podignućem zajma po upr. općini, a neki dio iz ostalih raspoloživih sredstava.

Odmahiza toga načinjen je načrt i troškovnik, prema kojemu bi gradnja stajala 31.000 K. Opć. zastupstvo u svojoj dne 27. svibnja o. g. održanoj sjednici prihvatio je predloženi načrt i troškovnik, koji je medjutim podnešen preko kot. i žup. oblasti vis. vladu na odobrenje. Prema odgovoru vis. vlade bit će već ove godine naša nova škola stavljena barem pod krov u najsporijem slučaju. Zemljište, na kojem će se škola sagraditi, kupljeno je pred nekih 12 god. od žup. nadarbine i nakon dugih pregovora baš je ovih dana gruntovno preneseno na općinu. Površina mu iznosi 3 jutra i 400 hv. a kupovna cijena 2000 K. Oko zemljišta postavljena je još početkom svibnja nova ograda troškom od 644 K, a do ceste uz ogradu posadit će se crnogorica.

Izgradnjom nove škole bit će riješeno pitanje, o kojem već 15 god. opć. odbor raspravlja. Tomu rješenju mnogo je pridonesao sadašnji upravitelj kr. kot. oblasti u Samoboru, na čemu smo mu dužni najveću zahvalnost. Znademo li za mišljenje naših seljaka, koji u opć. odborima sjede, što se tiče izgradnja škole i svega, gdje se troška hoće, bit će nam razumljivo, zašto se je stvar tako otegla. Glavno je medjutim, da će napredak Sv. Nedjelje nakon mnogogodišnjeg sna ugledati lice rujne zore. —

Izbor trgovinskog zastupstva. 20. pr. mj. obavljeni su izbori za trgovinsko zastupstvo, koje je rukovodio kot. upravitelj g. Šenota, a funkcionirali su kao perovodja g. Stjepan Vuković, a kao pouzdanici gg. Ivan Levičar i Franjo Reizer, ml. K izboru je pristupilo 9 općinara iz listine najvećih poreznika, a iz listine malih poreznika 116. Iz prve listine izabrana su gg.: Budi Franjo, Francenković Gjuro, Forko Franjo, Dr. Horvat Gjuro, Levičar Ivan i Reizer Franjo st. Iz listine maloga poreza izabrani su: gg. Reizer Franjo ml. sa 102 glasa, Oslaković Franjo sa 79, Razum Ante sa 77, Poreden Martin sa 76, Budi Josip sa 72, Presečki Edvard sa 68 i Fresl Stjepan sa 67 glasova. Od ostalih kandidata nije dobio nijedan natpolovične većine onih izbornika, koji su glasovali, pa će se radi toga danas obaviti izbor šestorice odbornika, jer se medjutim i g. Martin Poreden na odborničkoj časti zahvalio.

Konac školske godine. Jučer je na samoborskoj školi zaključena škol. godina običajnim svečanim načinom. Nakon svečane mise zahvalnice, kojoj je uz škol. mlađez i učiteljski zbor prisustvovalo i mnogo roditelja, sakupila su se djeca u najvećem razredu škol. zgrade, gdje je už prigodnu riječ i uz svirku glazbe obavljeno dijeljenje nagrada onoj djeci, koja su u nauci pokazala najbolji napredak. Iz škol. izvještaja saznajemo, da je prošavše godine bilo upisano 388 djece, a krajem godine ostalo ih 310. Od ovih je dobilo I. red s odlikom 59, I. red 200, II. 18, III. 15, a neispitanih ostalo 18.

Popis škol. sposobnjaka obavit će se se dne 6. srpnja u škol. pisarnici od 8 do 10 sati prije podne. Pred popisno povjerenstvo imaju roditelji toga dana predvesti onu svoju djecu, koja su rođena godine 1898. u Samoboru i u Građiću. Od one djece, koja već polaze školu, neće se a i ne smije se oprostiti od daljnoga polaska nijedno dijete, koje nije škol. obvezan potpuno udovoljilo, t. j. koje nije polazilo školu pet godina i svršilo IV. razred.

+ O. Ivan Žibrat. Dne 15. pr. mj. preminuo je u Karlovcu u tamošnjem franjevačkom samostanu o. Ivan Žibrat, franjevac, svećenik jubilarac i umirovljeni gimnaziski profesor u 78. godini. Vrijedni pokojnik, koji je bio Nestor franjevačke redodržave sv. Cirila i Metoda, rodio se u Samoboru, gdje je svršio pučku školu. Gimnaziju je učio u Karlovcu, poslije je bio neko vrijeme na naucima u Pečuhu, a odavje je pošao u Franjevački red i učio teologiju u Gorici. Kao redovnik bio je gimnaziski profesor u Novom Mjestu u Kranjskoj, a odavje je došao u Karlovac, gdje je bio ravnatelj gradskih glavnih škola, poslije toga gimnaziski profesor, predstojnik tamošnjega samostana, definitor provincije, mjesni školski nadzornik i t. d. Nije bilo, može se reći, u Karlovcu ni djeteta, koje nije poznavalo „patra Johanesa“, a nije ni čudo: ta on je u Karlovcu djelevoao i kao svećenik i kao učitelj preko 40 godina. Kako su ga Karlovčani voljeli i štovali, vidjelo se god. 1901., kad je čestiti pokojnik slavio svoju zlatnu misu. Tada mu je gradjanstvo sa svim tamošnjim društvima priredilo sjajnu bakljadu i serenadu, sigurno rješito odlikovanje za redovnika. Bio je čeličan značaj, odlučan hrvatski otadžbenik, ali inače se nije rado isticao nego je bio skroman i blage čudi. Za pokojnikom izdalo je osmrtnice predstojništvo karlovačkoga franjevačkoga samostana, a i zahvalni nečaci gdje. Julka Cizl i gg. profesori Zagode. Vrijednomu redovniku-svećeniku, učitelju, oduševljenu rođoljubu bila laka hrvatska zemlja, koju je Žarko Iublio!

Jugodišnjica „Jeko“. Na prvi dan Dušova slavila je hrvatska pjesma u Samoboru veličajnu slavu. Sve kuće okitile se narodnim barjacima, zelenilom i cvijećem, a na dobročudnim Hćima samoborskog gradjanstva opažao se zanos i veselje. Zanosno sudjelovanje gradjanstva kod 30 godišnjice „Jeko“ nepobitnim je dokazom njegovog patriotskog hrvatskog osjećaja. Samoborsko je gradjanstvo shvatilo svoju dužnost, a zato mu čast i hvala! Uz sva domaća društva pridružilo se Jekinoj proslavi i mnogo drugih hrv. pjev. društava, kao: „Kolo“, „Mladost“, „Merkur“, „Javor“, „Sloga“, „Sloboda“ i naši mali susjedni Slovinci, koji su odasili pjevački zbor čitatice iz Brežice. Uza sve loše vrijeme pošlo je ipak našim požrtvovnim „Jekasima“ na čelu s njihovim predsjednikom i zborovodjom, za rukom, da su sve točke programa bile izve-

vrijedne Samoborke predavate „jek“ prekrasnu i skupocjenu vrpcu. Tom je zgodom gdjica. Julka Levak dirljivo i zanosno oslovila „Jeku“ i njene članove. Prekrasni njezin govor pun nježnih čuvstava duboko se kosnuo, a patriotske i vatrenе riječi pobudile su neopisivo oduševljenje. Poslije podne bio je u Anin-perivoju koncerat. Bilo je to pravo natjecanje izvrsno uvježbanih zborova. Tuj se ponajbolje pokazala snaga i visina hrvatske pjesme. Prvenstvo odnijela je tako „Mladost“. Tako precizno i čuvstveno pjevanje jest rijetko uživanje. Do kulminacije ove velebne proslave došlo je ipak dolaskom braće Slovenaca. Oduševljenom klicanju „Na zdar“ i „Živili Slovenci“ nije bilo kraja. Sve je bilo razdragano i ushićeno — Slovenci su sada postali središtem cijele slave. I tako je prošla 30 godišnjica „Jeka“ u najvećem oduševljenju, u pravom slavlju hrvatske pjesme, koja će nam ostaviti neizbrisivih uspomena. A za naše vrijedne Jekaše neka bude ova veličajna slava novom pobodom na još ustrajniji rad uz njihovo uzvišeno geslo:

„Za dom i roda čast
Pjevat nam je slast!“

Hrvatski Sokol u Samoboru oprostio se na Tijelovo poslije podne sa svojim vodjom gosp. Dr. Maćekom, koji je — kako je poznato — premješten u Ivanec. Članovi su ga sproveli sa glazbom na kolodvor, gdje je starješina Dr. Juratović upravio na nj više topnih riječi, zahvaljujući mu za njegov trud oko „Sokola“. Oproštaj je bio osobito srdačan i ganutljiv, pa se i tom zgodom manifestirala ljubav i poštovanje, što ga „Sokol“ goji prema svomu osnivaču i bivšemu požrtvovnom vodji.

Izlet „Jek“. Poznatom svojom gostoljubivosti pozvao je na Tijelovo g. Presecki pjevač-društvo „Jeku“ na svoj vinorodni posjed „Rajc“. Zabava je bila iskrena i neprisiljena, pa se društvo vratilo u Samobor kolima tek kasno u noć uz pjevanje rodoljubnih popijevaka.

Za pučku prosvjetu. Pučka knjižnica i čitaonica u Samoboru priposlala je poglavarstvu općine Podvrh 54 komada zabavnih i poučnih knjiga, da se razdjele medju odličnu mladež podružnih pučkih škola. Rodoljubnoj upravi izriče se topla hvala sa željom, da se i drugi u nju ugledaju.

K dočeku biskupa Krapca. Naročito smo zamoljeni, da javimo, da je kod dočeka biskupa dra. Krapca sudjelovala i Bratovština srca Isusova, u ime koje je pozdravila visokoga gosta gdjica. Katica Poreden.

Uredjenje „Stražnika“. Pišu nam iz građanstva: Brdo je „Stražnik“ stvoreno da se na njem urede šetališta i perivoj. Stranci, koji dolaze u Samobor, rado se uspinju na nj, pa se ne mogu dosta nahvaliti prekrasnih vidika, što se odanje pružaju. Misao, da se podigne piramida na „Stražniku“ lijepa je, te su ovu nakanu Društva za poljopravljavanje Samobora pozdravili radno svi pravi ljubitelji „Stražnika“. No trebalo bi, da se od misli prirede na djelo, jer je općina drvo pripravila, pak sada samo treba, da se gradnjom započne. Nadamo se, da će podignuće ove piramide pridonijeti, da će uređenje „Stražnika“ sve više napredovati, pa da će se ovomu brdu unapredak posvećivati ona pažnja, koju po svom položaju punim pravom zaslužuje.

O florijanskoj zavjetnoj procesiji primili smo s prijateljske strane ove podatke: Sva naša vatrogasna društva imaju za svoga patrona sv. Florijana, a nema gotovo ni većega mjesto u domovini, koje ne bi na njegov god vršilo zavjetnu procesiju. Za ovim mnogim mjestima ne bijede ni Samobor da zaostane, nego se i on zavjetova god. 1777., da će u čast sv. Florijana držati svake godine zavjetnu misu i ophod. Ponukani su pak bili na taj zavjet — kako kaže jedna spomenica — nesrećom od ognja, koja je snašla Samobor na sam god presvetog Trojstva 1777., kad je izgorio posve jedan dio mesta. Evo od to doba datira zavjetni ophod i misa na Florijanova u Samoboru.

Izložba ženskih ručnih radnja. Od 23.—29. pr. m. izložene su bile u posebnoj sobi pučke škole ženske ručne radnje učenica. Razgledasmo izložbu, pak smo se uvjerili o ljeputi i ukusnosti radnja, koje su na svakog posjetioca učinile najlepši utisak. Šteta je jedino, što se za ovakve izložbe pokazuju premašio inter-

svi rodiciji djece.

Srebrni pir. Naš sugradjanin i trgovac g. Ivan Levičar slavio je 24. pr. m. srebrni pir. Upravo toga dana navršilo se 25 godina, što je svečar priveo k oltaru svoju gdju, suprugu. Zanimljivo je, da je isti dan slavio i otac i sin svoje godovno, a potonji još i svoj 24. rođendan. Srećnim supruzima najsrdičnije čestitamo na ovoj obiteljskoj slavi!

Zdravstvene prilike u Samoboru i njegovu kotaru. Zdravstveno stanje stanovništva u Samoboru bilo je u prošavšem mjesecu vanredno povoljno. Nepovoljnije je bilo u kotaru. Dobrac se pojavio epidemički u Stupniku, radi česa je i obuka na tamošnjoj školi prekinuta. Ova će međutim bolest prestati za koji dan, pa je nade, da će u najskorijem vremenu u čitavu kotaru zavladati povoljne zdravstvene prilike. Za cjepljenja i docjepljivanja boginja pregledali su kot. i opć. liječnik školsku i ostalu djecu u pogledu trahoma ili očnog žara, pak nije ova bolest ni u jednom slučaju pronadjena. Ni kod matera cjepljene djece nije ova bolest konstatovana.

Dr. B.

Unesrećen. 14. lipnja jahao je 12-godišnji Luka Kapudija iz Štrmca, opć. Sv. Nedjelja, na pašu. Prolazeći Škarom prhne iz grma oveća ptica, od koje se konj poplaši i dječak padne o šljasti predmet, koji mu probuši desnu tjemicu. Luka je za nekoliko dana podlegao teškoj ozljadi.

Pogorjelac Franjo Kosić moli nas, da uvrstimo njegovu zahvalu svim onima, koji su ga poduprli novčanim darovima u njegovoj nesreći. On je primio sabranu svotu od K 35-60, koju mu je predalo trg. poglavarstvo.

Redarstvene višesti. Po trg. redarstvu uhićeni su i predani kot. sudu: Valent Murko radi kradje vina kod Franje Budija i Fridrik Vaitz radi nepovlasnoga pravljenja uredskih štampilja, napose uredskoga pečata sa grbom grada Zagreba. — Sudjeni su po kaznenom sudu prvi na 8 dana, a drugi na 20 dana zatvora, te obojica na izgon iz trgovista Samobora za vrijeme od 3 godine.

Javna zahvala. Odbor pjev. društva „Jek“ zahvaljuje svim onim p. n. gdjama. i gjicama., koje su darovale prekrasnu vrpcu na barjak „Jekin“. „Jeka“ ne će nikada zaboraviti čestitih imena svojih vrijednih darovateljica. — Napose se pak izriče iskrena hvala gdjicama. Dragici Filipeč, Olgi i Milki Cizl, Marici Lang i Julki Levak, koje su uložile puno truda, da se sabrala potrebna svota, te gdjici. Slavici Franić, koja je pomenuvu vrpcu tako lijepo i u kratko vrijeme izvezla. Za vrpcu su darovale ove gdje. i gdjice.: po 10 K barunica Aleksandrina Alnoch, Ana Bahovec, Malvina Kleščić i Ana Reizer; po 8 K: N. N.; po 5 K: Katica Presečky, Klotilda Reizer i Dragica Sova; po 4 K: Marija Anger, Hermina pl. Súlyok; po 3 K: Gabrijela Bahovec i Barica Levičar; po 2 K: Anica Budi, Jelisava Budi, Terezija Bedenko, Petronila Cesar, Julka Cizl, Filipeč, Terezija Franceković, Dragica Gabrić, Pavlina Gabrić, Josipa Kogoj, Slava Kučas, Stanka Manzoni, Ana Matijaščić, Helena pl. Orešković, Betika Razum, Szentgyörgyi, Olga Šenoa, Dragica Toni, K. Wiesner, Dragica Vuković, Melania Zec; po 1 K 60 fl.: Terezija Jakopec; po 1 K: Katarina Bišćan, Julka Budi, Antonija Dragar, Ivanušević, Rezika Juratović, J. J., Katarina Katić, Pavla Kuhar, Antonija Lesec, Antonija Matanić, Panika Mataušić, Pavla Meliščak, N. N., N. N., N. N., Savica Pavlović, Popović, Elza Pregrad, Anastazija Rožić i A. S.

Odbor „Jek“.

Gradnja mlina u Sv. Nedjelji. Pišu nam odanje: Hrv. seljačka gospodarska udružna u Sv. Nedjelji namjerava uz svoj do sada mnogo razgranjeni trgovacki posao, u vlastitoj zgradi u Sv. Nedjelji podići još i mljin s plinsko-sisačim motorom. Načrt je za nj već gotov, i nadležna je oblast zamoljena za očeviđ, tako da će mljin doskora otpočeti radnjom. Cijena mu je 14.000 K. uplativih u 14 polugodišnjih obroka. Gledom na to što u cijelom području upr. općine Sv. Nedjelja ne ima mlina, te s obzirom na brzinu motora nuda se udružna dobrui uspjehu ovog svojeg pothvata.

Nadjenje. Nadjena je u Livadićevoj ulici srebrna gospođinska igla dne 13. proš. m.

možemo upotrijebiti. Sto se prijevoda tiče, možemo ih tek iznimice donijeti. — Samoborska u K. Izvolite nam poslati i ostale svoje radnje na uvid. — G. L. P. u D. Hvala na poslanom. Kajkavski dijalekt će tamo po svoj prilici dobro pristati. Pozdrav! — Anonimus: Stvari bez potpisa bacamo odmah u koš. Uredništvo mora znati, s kim ima posla. — Gg. koja su nam poslala u potonje doba radnja, molimo, da se ustrepe. List izlazi svakih 14 dana, pa treba i vremena, dok sve dodje na red. Vijesti, koje nam se šalju, neka budu što kraće i jezgovitije. Sve što je nuzgredno, valja izbjegavati. Prostor nam je lista odmijeren, pa treba svatko da s tom činjenicom računa.

Najjači dokaz za rudnu vodu, koja se u opće kano dobra i zdrava priznaje jest, ako se ista danomice sve više traži. Ova se ugodna činjenica može bilježiti kod naše glasovite domaće Apatovačke rudne stolne i ljekovite vode, koju najodličniji liječnici prepisuju proti svim bolestima probavnih organa i grkljana sa nenatkriljivim uspjehom; a osobito izvrsno služi proti nahladama gria, jer odstranjuje sluz, koja se uslijed nahlade stvara. Hvala preporuci i ordinaciji liječnika znatno je narasla prodja Apatovačke kiselice tako, da je upraviteljstvo prisiljeno bilo zgrade na vrelu proširiti, da uzmogne svim nazoima naručitelja udovoljiti.

Društvene vijesti.

Naše vatrogasno društvo dobilo je ovih dana novu vožnjaču štrcaljku najnovijega sustava tvrtke R. A. Smekala. Stroj se odlikuje mnogim prednostima i poboljšicama, pa će jamačno zanimati i naše cijenjene čitače, ako koju progovorimo o njegovu ustroju. Napokon vatrogasno se društvo tiče cijelokupnog našeg građanstva i onog posljednjega vlasnika sičušne kolibice, pa svaki napredak i svaka tečevina društvena mora da punim pravom obraduje svakog Samoborca, kako je god i svacija patriotska dužnost, da svojski i iskreno podupire društvo s ovakom visokom humanitarnom zadaćom.

Vožnjače su štrcaljke od velikoga zamašaja za vatrogasne čete. Za utruće upaljenoga objekta odlučno je prvi 10—15 časova, kasnije se obično može pomišljati tek na lokaliziranje. Stoga je i potrebno, da vatrogasno društvo imade barem jednu vožnjaču štrcaljku, kojom može što prije prispjeti na garište, te je staviti smjesta u rad. Kod nas se nije mogla dovoljna brzina postizati sa starom rastavnjačom štrcaljkom, jer je bila na dva kotača, teško se dovažala na garište; trebalo je prije rada rastavljati, položiti rastavljenu na zemlju i onda raditi na tlačilima osobitim naporom — što je sve brzo iscrpilo snagu vatrogasaca.

Vožnjačom štrcaljkom ne samo što se lakše i brže prispje na garište, jer se upregnuti konji, nego imade i sjedala za onolik broj vatrogasaca, koliko je potrebno, da mogu odmah započeti rādom. Konstrukcija je ove štrcaljke taka, te se njome svaki pojedini vatrogasac može lako da nauči upravljati. Sastav je prirodno, da vožnjače postaju danomice savršenije, a nastoji se osobito oko lakoće tlačenja, jačine mlaza i t. d.

Naša kupljena vožnjača ima u tom pogledu posebnih prednosti. Njezin sustav karakteriše: dvostruki prijenos snage na ravnotezu, čime je polučena znatna prištednja radne snage. Ova pomenuvana poboljšica kod stroja čini, te se danas za štrcaljke, za koje bi se — prema radu, snazi i količini vode — moralio upotrijebiti najmanje 12 vatrogasaca — upotrebljava 6—8 ljudi. To je dašto od velike vrijednosti za vatrogasce, gdje su se kod rastavnjače morali do iznemoglosti utruditi. Mnogo vrijedi i od neprocjenjivje je koristi kod naše vožnjače, što sa obje strane siže i diže vodu, pa ne treba posebnog okretanja s obzirom na stranu, sa koje se voda crpa. Mlazovi su joj snažni i ustrajni, a baca na osobitu daljinu. — To ju sve čini izvršnim gasilom za obranu od vatre, radi česa je ovaj sustav i odlikovan na izložbama vatrogasnih spremi.

Naše je vatrogasno društvo danas opskrbljeno doista najmodernijim gasilima napredne vatrobrambe, pa može uz dovoljan broj valjanih i vještih vatrogasaca računati sa sjeđurnošću na uspješnu obranu požara. Kod uzbuda odsada će naša četa iznajprije pohriti na garište sa novom

prema potrebi stupi u akciju, pa da se tako sa dvije strane navali na neprijatelja čovječjega imutka. — No ne valja smetnuti s umom, da će se potrebita brzina moći tek onda razviti, budu li za vremena konji u gasilani. Potprega je važna stvar, pa bi se moralo svom snagom uzastojati, da bude u času uzbuda vatrogascima na raspolažanje. Budu li po običaju i opet morali sami vatrogasci svoja gasila turati na garište, uspjeh će se obrane otešati. Ljudi izmoreni, uznojeni i bez daha ne mogu biti ravnii onima, koji dodju svježi i neutrudjeni na garište.

Još nam je spomenuti, da je ovu vožnjaču kupilo vatrogasno društvo samo i iz vlastite prištednje. Ovo je svjetla crta kod nabave ove štrealjke i nijesmo je smjeli da prešutimo. Naši su vatrogasci iz ljubavi da koriste Samoboru i njegovu gradjanstvu iscrpli svoju blagajnicu do posljednjega filira. To je mogla učiniti samo svijest vatrogasaca, kojima požarnička misao prožima i um i srce. — Štrealjka stoji 2000 K.

"Hrvatskomu Sokolu" u Samoboru pristupili su nadalje kao članovi utemeljači: gdje. Julka Cizl i gg. Dr. Milan Bišćan, Franjo Budi st., Ed. Presečky, Konstantin Vanjek, Wiesner Milan i Wiesner Josip, a kao članovi prinosnici: gg. Ivan Budi, Dr. Gjuro Horvat, Ivan Levičar st., Mato Roščak, Dr. Drag. Senečić, Drag. Urli i Artur Weber. — Ukupno ima "Sokol" za sad 74 člana (15 utemeljača, 38 izvršujućih i 21 prinosnika). U odjelima za djecu imade 13 dječaka i 15 djevojčica. Za odjel starije gospode kao što i za odjel gospodjica i gospodja (pod vodstvom jedne prednjačice zagrebačkog "Sokola") čine se priprave, te će se otpočeti s vježbama čim se u te odjele prijavi po 8 članova, odnosno članica. Prijave prima tajnik odbora g. Fran Hrčić.

Dobrov. vatrogasnem društvu u Samoboru pristupili su kao izvršujući članovi gg.: Crnek Gjuro, kožarski pomoćnik, Postružin Drag. i Žokalj Josip, kolarski pomoćnici. — Umoljavaju se i ostali općinari, koji su navršili najmanje 18. godinu života, da se prijave kao izvršujući članovi. Domovini i svomu rodjenomu mjestu najlepše će se odužiti, ako stupe u službu čovjekoljubive i patriotske vatrogasilačke ideje.

Gospodarstvo.

Vilina kosa.

Medju nepozvanim gostovima iz carstva bilijskoga, koje gospodar susreće na polju i livadi, nalazi se i rod nametnika, a medju ovima je opet najdosadniji ali i najskodljiviji gost vilina kosa ili grinta — kako je neki zovu. Već samo ime njezina roda pokazuje, da vilina kosa spada medju one jedne stvorove, koji ne vole da odviše troše vlastitu snagu, ali zato tim lakomije posežu za tujim dobrom pa ga mukte uživaju. Neopaženo, gotovo tajanstveno došulja se ona do svoje žrtve, nježno je privija u svoj zagrljaj, kao da hoće da je miluje, a u istinu se spremá, da joj izdajničkim svojim zagrljajem ispije životnu snagu.

Vilina kosa kao što redovno i sve družice njezina roda nemaju lispnoga zelenila kao ostalo bilje, već joj je boja blijeda žuto-crvenasta. I to nije bez razloga. Mudri tvorac olakšao je time čovjeku, da lakše otkrije neprijatelja u njegovu skrovištu. U nje nema ni korijenčića, kojima bi crpla hranu iz zemlje; ta i čemu joj, kadno se mukte bolje živi?! Sjeme joj doduše nikne u zemlji i u njoj prokljia, a tanahna se onda kličica žuri, da se nametne drugoj kojoj biljci, koja će joj od onoga časa biti njezinom oltiraniteljicom. To joj uspijeva tim lakše, jer joj je stablika kao nit tanka, te se njome obavija oko zahvaćene biljke i to naizmjence sad na lako, sad se opet na tjesno priljubi uz nju. Na svakom ovom mjestu viline kose nači ćemo fine male bradavičice, kojima poput korijenčića zadire u stabliku one biljke, koju je obavila tanahnim svojim nitima. To su joj organi za sisanje. Njima vilina kosa ispija drugoj biljci hranu, te ju tako nezahvalno i okrutno lišava njezina života.

Kada se kličica viline kose domogne hrane, brzo se razgrani na sve strane, hvata redom biljku za biljkom te ih poput paučine zapreda i lovi u svoju smrtonosnu mrežu. Leglo viline kose u prvi je kraj maleno, jedva ga je moći i zamjetiti, ali se danonice naglo širi u sve većim kolobarima. Mnogo imade biljki, koje postaju

velike štete. U mjesecu srpnju opazit ćemo na njezinoj ovoj nametnici sitne, u glavicu sabrane bijedo-crvene cvjetice, zvonasta oblika. Cvatnja traje sve do rujna. Plod je majusen tobolčić, nakrcan sićušnim sjemenjem. Ovo je drobniye od sjemena bijele djeteljine, boje je žuto ili sivo smeđe ili zagasite, nešto je dugoljasto, a na površini hrapavo i dlakavo. Težinom je lakše od djeteljina sjemena, a dozrijeva brzo.

Prema velikoj rodotvorstvo i brzom dozrijevanju sjemena viline kose, mogli bismo očekivati još veće njezino rasprostranje. To bi doista i bilo na najveći užas i nesreću gospodara, da imade njezino sjemenje više klicavosti: jedva 5 do 50 postotaka može da proklijia, a mnogo kličica propadne još prije, nego što nadje za sebe zgodnu biljku, koja bi je mogla da prehrani. U prvogodišnjoj djeteljini rijetko ćemo naći leglo viline kose, i to samo onda, ako je djeteljino sjeme bilo jako nečisto. Obično se ona pojavlja u drugoj godini, a poslije sve to jače, što starija je djeteljina. Baš zato je ona lucerni veoma škodljiva. Grintom zaražena mjesta djeteljine zaostaju u svom razvitku, pa se tim ističu od ostale zelene plohe. Za neko vrijeme bivaju ta mjesta sve veća, a ističu se sada još više svojom žuto-crvenastom bojom. Starija legla postaju u svome središtu gola, plješiva, a ta gola ploha bude sve veća što širi su kolobari viline kose.

Da si gospodar sačuva djeteljinu od nepozvanoga ovoga gosta, običan je lijek, da se nastoji predusresti tome zlu. A to bude, ako si jemo posve čisto djeteljino sjeme. Ali ni tim nam jošte nije zajamčeno, da nam se ne će pojaviti grinta u djeteljini. Evo zašto ne. Ma da je istina, da se grinta najviše širi nečistim sjemom, ali se ona može i na drugi način prenijeti na djeteljiste, a to u prvom redu stajskim gnojem. Ako blago hranimo djeteljinom, koja je bila zaražena vilinom kosom, istrusi se mnogo sjemenja u djubre, a i ono, što ga je blago izbacilo, jošte može da proklijia. Tako dospije sjemenje viline kose s gnom na djeteljiste, gdje onda nadje povoljno mjesto za daljni svoj razvitak. Širenju grinte pripomaže i vjetar. On otkida prezrele tobolčice ili ih s komadićima prezrele stablike digne i odnese kuda godj dalje, pa se tamo zasiju. A dogodi se dosta puta, da si gospodar grintu prenese po cijelom polju kolima, kada nameće djeteljinu. Pojedini komadi grinte zapletu se oko kotača, ili se prihvate na nogama ljudi i životinja kod spremanja, pa se poslije otkinu i opet prisiju na djeteljinu.

Teško je dakle da očuvamo djeteljiste od ove zaraze. Ali zato valja tim budnjim okom paziti, da uvrebamo svako leglo viline kose odmah u njezinu zametku, pa da ga uništimo, dok se još nije raširilo. To se dade postići na više načina, a najobičniji jest, da se unaokolo zaraženog mesta iskopa jarak, zaražena djeteljina pokosi ili još bolje požanje i uništi. Sav pokosni prostor unutar jarka prekrije se slamom, pokvasi petrolejem i zapali. Tako će se uništiti i zadnji ostatak viline kose, a djeteljina će poslije opet porasti. Glavno je kod toga, da se obrana otpočne što ranije, dok još grinta nije u cvijetu a još manje u sjemenu, jer bi tada svaka obrana malo pomogla. Isto se tako zgodno dade zaprijetiti daljno širenje viline kose, ako njen leglo na 6 cm. na debelo pokrijemo ječmovom osati i pljevom, konopljenim pozderom, kompostom ili čim drugim tomu sličnim. Tim se zaprijetiti pristup uzduha grinti i ona se uguši. U novije doba polijevaju grintom zaražena mjesta rastopinom zelene galice (10%), solnom rastopinom (1 klg. soli na 4 klg. vode), a i nekim drugim još jačim sredstvima. Uvijek valja da upotrebimo samo takovo sredstvo, koje će uništiti nametnika, ali ne će škoditi djeteljini.

Vlastito je iskustvo najbolja preporuka, stoga ne vjerujte već kupujte i uvjerit ćete se, da je za pranje rublja

Jastrebarski sapunji prašak

nepotiskljivo i najbolje sredstvo, što se dosele kao slično upotrebljavalo. Priznanice stoje na uvid, a dobije se u svim boljim trgovinama.

Tvornica hemičko-tehničkih proizvoda u Jastrebarskom.

Podružnica R. A. SMEKAL Podružnica

ZAGREB, Frankopanska ulica br. 9.
Najnovije!

"PATENT SMEKAL"

Štrealjke sa ravnotezom
najnovijeg sustava za
prijenos umanjene radne
snage od 40%, koje s de-
sne i s lijeve strane vodu
sišu i dižu, te okretanje
nepotrebno.

Sustav odlikovan 1903. sa prvom po-
časnom diplomom i zlatnom kolajnom.

Po visokoj kr. zem. vlasti proglašena lijek-
vitom vodom rudnicom

Apatovačka kiselica

Najboje stolno piće.	Naravna alka- ličkomuriatična litajska kiselica.	prokrisao, izvrsno i nepotiskljivo sredstvo.	Nagradjena sa 15 zlatnih kolajna.
Od prvih lijekničkih autoriteta preporučena, te		Glasovito sredstvo kod svih bolesti probavnih organa i grkljana, proti ulo- zima i reumi, kod želu- dačnog, plučnog, crije- nog i svih drugih katara, proti hemoroida, kod boli bu- brega, mješura, kamenca, šećerne bolesti zrnatih i nateklih jetara. Pro- kušano, izvrsno i nepotiskljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.	Ljekovita voda.

Upraviteljstvo vrela apatovačke kiselice,

ZAGREB, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija,
restauracijama i gostionama.

Novo učilo!

Do sada prodano 5000 komada.

ZEMLJOPISNI ATLAS

za pučke i osnovne škole.

Po naputku Stj. Širole, crtao Fran
Peyer. Sadržaje 10 karata i 25 slika.
Cijena broširanom K 1·20, ukoričenom K 1·40.

Naredbom vis. kr. zemaljske vlade, odjela za bogoslovije i nastavu, od 30. rujna 1904. broj 15.530 pripušten je taj atlas „kao veoma prikladno pomagalo pri zemljopisnoj obuci“ u nižim pučkim, opetovnim i šegrtskim školama. Narudžbe za Hrvatsku, Dalmaciju, Istru, Bosnu i Hercegovinu obavlja moja knjižara, a za Slavoniju R. Bačić, (nasljednik V. Fritschea) u Osijeku. — Mojom nakićom izdan je Peyerov: „Zemljovid kraljevine Hrvatske i Slavonije. Cijena K 15.— Podjedno preporučujem svoje veliko skidište pisacih i risačih sprava, molitvenika, počam od 40 mil. do K 8.—

M. F. STRMECKI

(nalazi se od 5. rujna 1904.

Zagreb, Duga ulica br. 8.)